

РЕЦЕНЗИЯ

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ	
гр. ПЛОВДИВ	
Вх. № <u>71096</u>	Дело № <u>85</u>
Получено на <u>09.12.2025</u>	

от доц. д-р д-р Соня Георгиева Иванова, отдел „Животновъдни науки“ към
Земеделски институт – Шумен, област на висше образование 6. Аграрни науки и
ветеринарна медицина, професионално направление 6.3. „Животновъдство“,
научна специалност „Свиневъдство“

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование: 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление, 6.3 Животновъдство, научна специалност **Свиневъдство**“, обявен в ДВ бр. 65 от 08.08.2025 год.

Основание за изготвяне на становището: Заповед № РД 16-1037/10.10.2025 год. на Ректора на Аграрен университет – Пловдив.

Кандидати по конкурса: гл. ас. д-р Ивелина Асенова Запрянова, катедра „Животновъдни науки“ при Аграрен университет-Пловдив.

В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“, за нуждите на катедра „Животновъдни науки“ при Аграрен Университет – Пловдив, участва един кандидат – гл. ас. д-р **Ивелина Асенова Запрянова**. Документите на д-р Запрянова, представени за участие в конкурса показват, че процедурата по неговото разкриване и обявяване е спазена и те са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

I. Общи данни за кариерното развитие на кандидата.

Ивелина Асенова Запрянова е родена през 1974 г. Обучава се в Аграрен факултет на Тракийски Университет – Стара Загора в периода 1992-1997 година, където придобива магистърска степен по специалност „Зооинженерство“. В периода 1997-2000 година е работила като зооинженер в катедра „Животновъдство“ при Аграрен Университет – Пловдив. През 2000 година, след спечелен конкурс, е назначена като асистент в същата катедра. През 2003 година заема длъжността „старши асистент“, а през 2007 година – „главен асистент“. Образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Свиневъдство“ придобива през 2012 година след защита на докторска дисертация на тема: „Ефект от използването на растителни екстракти върху продуктивните показатели при свине“. По време на следването си д-р Запрянова е завършила програми по педагогика и по генетика и селекция, които имат пряко отношение към преподавателската и дейност.

II. Научно-метрични показатели и изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност.

За настоящия конкурс гл. ас. д-р **Ивелина Асенова Запрянова** е представила списък от 25 научни публикации, предшестван от списък от 5 други научни публикации, свързани с покриване на всички изискуеми наукометрични показатели. Споменатите пет публикации не формират точки при покриване на критериите за присъждане на академичната длъжност „доцент“ и не подлежат на оценка. Представени са и две други публикации, които не са включени в този конкурс.

Двадесет и пет от участващите в конкурса материали носят точки на кандидата. Десет от тях са разпределени в **група В** - научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science), представени по реда на чл. 29, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ или чл. 24, ал. 1, т. 3 от Правилника за неговото прилагане, като формират 240,6 точки при изискуеми 100 за изпълнение на показателите от групата. В **група Г** са представени десет публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, формиращи 210 точки и пет публикации в нереферирани списания с научно рецензиране, формиращи 28,3 точки. Така общата числова стойност по показател Г става 238,3 точки при изискуеми 200.

Четири от представените трудове са публикувани в списания, които имат SJR - „Ecologia Balkanica“ – две публикации (SJR 0.167, Q4) и „Bulgarian Journal of Agricultural Science“ – две публикации (SJR 0.191 и 0.261, Q3). Останалите шестнадесет статии са публикувани в рецензирани и реферирани научни списания, а пет от представените трудове са публикации в сборници от конференции.

Д-р Запрянова е самостоятелен автор на пет (20 %) от представените в конкурса трудове, на 10 от тях (40 %) е първи автор, а на девет статии е втори автор (36%). Тези факти сами по себе си говорят за самостоятелността на кандидата в развитието на неговата кариера и изграждането му като научен работник.

По показатели от **група Д** кандидатът е декларирал 8 цитата, образувани от пет научни публикации, носещи му 120 точки, при изискуеми 50. Всички цитирания са в научни издания, индексирани в световно известните бази данни Scopus и Web of Science.

Оценката на допълнителните показатели, изискуеми в **група Е** според Правилника за развитие на академичния състав, включва активности, като:

- Участие във финансиран от университетския фонд за научни изследвания на Аграрен Университет – Пловдив проект, на който е ръководител „Възможности за използване на безпилотни летателни апарати при оценка на поведението на свине“ (2023-2024 г.).

- 11 участия с постери и с един доклад в научни форуми с международно участие у нас и в чужбина;

- Участие с два доклада и с пет постера на научни конференции, проведени у нас от Аграрен Университет – Пловдив и други научни организации.

От приложената справка е видно, че д-р Запрянова покрива минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 6.3. Животновъдство, област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, като дори преизпълнява изискуемите задължителни критерии.

III. Основни направления в изследователската работа на кандидата и най-важни научни приноси.

Научните и научно-приложни приноси от научно-изследователската работа на кандидата, открити в публикациите от групи В и Г, са изцяло в областта на научната специалност на конкурса „свиневъдство“. Те се изразяват в няколко основни направления, подходящо оформени в справката, изготвена от кандидата. Подредбата на важността им в настоящата рецензия е изготвена съобразно направленията с добре формулирани изводи.

1. Проучване на възможностите за използване на алтернативни източници на биологично активни вещества при хранене на свине.

Едно от направленията в съвременното свиневъдство, с оглед забраната за използване на антибиотици и загрижеността на обществото за благосъстоянието на животните и хората, е приложението на фитогенни добавки. Принос с научен и практически характер в изследователската работа на кандидата представлява използването на растителната хранителна добавка **Sangrovit® (B10)**. Тя притежава свойствата да подпомага чревното здраве, да подобрява апетита и преодоляване на стреса при животните (като отбиване, смяна на храна, топлинно напрежение), осигурявайки стабилни резултати и ефективност през целия период на отглеждане. В изследванията, проведени от кандидата, е направен извод, че добавянето **Sangrovit®** в доза 30 g/t фураж при стартерни и гроуерни прасета достоверно повишава интензитетът на растеж с 18% и 20% ($P<0.05$) и подобрява оползотворяването на фуража с 21% и 16% ($P<0.05$). В сравнение с прасетата, получаващи растежен стимулатор *Flavophospholipol* в доза 5 g/t фураж, продуктът **Sangrovit** повишава растежа на прасетата с 8.9% и 11.4% и подобрява оползотворяването на фуража с 9% и 9.5% съответно за стартерния и гроуерния период. И двата извода представляват приноси с научен и практически характер.

В друго изследване (**Г14**), проведено с биологично активна растителна добавка под формата на екстракт *VemoHerb* при подрастващи прасета, е установено, че използването на предложената концентрация от 150 g/t фураж води до оптимизиране на среднодневния прираст и количеството приет фураж, както и до намаляване на паричните разходи и увеличаване на условната печалба за 1 kg прираст. Проучени са възможностите за използване на *VemoHerb* като стимулатор на растежа и при бозаещи прасета, като се установява ползата от неговото влагане върху средния дневен прираст и броя на нежелателните микроорганизми в храносмилателния тракт на животните (**Г15**).

Безспорно оригинален принос в направление две проучване на възможностите за използването на примитивни високоустойчиви породи в контекста на устойчивото производство на свиневъдна продукция, представляват публикации, в които са получени оригинални данни за поведението на свине от породата Мангалица в

динамика, и ролята му в опазването на екосистемата (B1, B2). В условията на ръководения от кандидата научен проект „Възможности за използване на безпилотни летателни апарати при оценка на поведението на свине“ за първи път в България са проведени етологични проучвания, макар и върху ферми с много малък капацитет. Изпитани са възможностите на дроновете в полза на екологичното свиневъдство. Направен е изводът, налагащ се в почти всички разработки върху поведението на свинете, че разбирането на техните етологични особености би допринесло за подобряване на благоденствието и здравето им, както и за ограничаване на вредните емисии от свиневъдството, но чрез използване на нови технологии за дистанционно наблюдение.

По отношение на публикациите, свързани с броя на уникалната за България Източнобалканска свиня, нейната структура и роля като източник на доходи (B3, B4), трябва да се признае, че тези разработки са били много актуални за момента на публикуването им и от съществено значение за опазване на породата като ценен генетичен ресурс за нашата страна. Това са приноси с изцяло приложен характер.

3. Трето основно направление в работата на д-р Ивелина Запрянова е **проучване на възможностите за оптимизиране на условията на отглеждане на свине**. Извършено е подробно проучване на микроклимата и е направена хигиенно-енергийна характеристика на помещенията, с цел оптимизиране на условията на отглеждане на нерези (B5, B6). Получени са оригинални данни за стойностите на някои биохимични параметри на кръвния серум при терминални нерези, както и данни за морфо-биохимични и имунологични показатели при хибридни нерези, като индикатори за тяхната имунна защита и устойчивост към факторите на производствената среда (B8). Направен е изводът, че хибридните нерези притежават висока обща имунна защита, гарантираща им добра адаптивност. Получени са данни за нивата на кръвните показатели, характеризиращи чернодробната и бъбречна функция при нерези (B9). Тук лично на мен ми липсва открояването на практическият принос от провеждането на тази изследвания с нерези, с оглед оптимизиране на резултатите от отглеждане на свине.

4. Четвърто основно направление в дейността на д-р Ивелина Запрянова е **изследването върху репродуктивните способности на чистопородни и хибридни свине майки и нерези**. Засегнати са въпроси от спермопродукцията на нерезите (Г11, Г12, Г13, Г21, Г22, Г23), възпроизводителните способности на свинете-майки (Г24), растежните способности на прасетата-бозайници (Г16) и фактори, които влияят на тези показатели като порода, възраст, сезон, поредност на опрасването и др. (Г19, Г20). Повечето от установените в тези научни публикации резултати имат потвърждаващ практически характер, като в част от тях липсват добре оформени заключения вследствие на извършените анализи. От всички тях откроявам работата с цел оценка на влиянието на възрастта при получаване на еякулатите и тяхното групиране на базата на основни показатели на спермопродукцията на терминални нерези (Г22). Чрез прилагането на клъстер анализа са определени подобие и близостта на индивидите и получените от тях линии, което позволява да се увеличи обективността при оценката на качеството на еякулатите, както и повишаване на тяхната надеждност във връзка с използването им при изкуствено осеменяване. Направеният извод има изцяло практически принос с важно значение за съвременните производители на свине.

5. Последното открояващо се направление в предоставените за оценка научни трудове на кандидата е **Състояние и концепция за развитието на свиневъдния отрасъл в България**, в което има три публикации (Г17, Г18, Г25). Направен е задълбочен анализ на състоянието и тенденциите за развитието на свиневъдството и добива на свиневъдна продукция. Поставя се акцент върху популацията свине под селекционен контрол в България. Тези публикации поставят на дневен ред способността на кандидата да извършва качествени анализи на база наличие на масиви от бази данни и да прави съответните изводи за развитието на тенденциите в отрасъла, изводи с директно практическо приложение.

IV. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата.

Д-р Ивелина Запрянова получава подготовка като преподавателски кадър още със завършване на следването си през 1997 г., като получава Свидетелство за правоспособност за работа като учител по селскостопански дисциплини и Свидетелство за успешно завършена програма с разширено обучение по генетика и селекция. От 2000 г. насам активно преподава в Аграрен Университет – Пловдив., като е автор на 7 лекционни програми за придобиване на ОКС „Бакалавър“, по специалностите „Зооинженерство“, „Агрономство и полеводство“, „Екология и опазване на околната среда“. За нуждите на лекционните курсове за придобиване на ОКС „Магистър“ д-р Запрянова е съставила 6 учебни програми, между които „Основи на свиневъдството“, „Генетични ресурси в свиневъдството“ „Развъдни програми в свиневъдството“ „Биотехнология на репродукцията в свиневъдството“ „Дигитализация в свиневъдството“. Всички тези програми, които имат пряко отношение към настоящия конкурс, както и активната и преподавателска дейност под формата на лекции и упражнения, потвърждават безспорните преподавателски умения на кандидата.

V. Значимост на получените резултати.

Част от научната продукция на д-р Запрянова е публикувана в списания, които имат scientific journal ranking (SJR) - „Ecologia Balkanica“ – две публикации (SJR 0.167, Q4) и „Bulgarian Journal of Agricultural Science“ – две публикации (SJR 0.191 и 0.261, Q3). От подадената справка за импакт фактора на цитиранията е видно, че кандидатът има общ SJR от цитиранията си 1,974, като от тях по квартали разпределението е следното: Q1 - 1 брой, Q2 – 1 брой, Q3 – 3 броя и Q4 – 1 брой. Фактът, че някои от престижните научни списания в областта, като Animal Bioscience, SJR (2021) 0.665 Q1 и Journal of Applied Animal Research, SJR (2018) 0.470, Q2, са цитирали публикации под авторството на кандидата, подсказва за значимостта на неговите получени научни резултати.

VI. Критични бележки, въпроси и препоръки към кандидата.

Наред с изложените по-горе приноси от научно-изследователската дейност на кандидата, необходимо е да се обърне внимание на качеството на научните публикации с цел подобряване стила на писане и представяне на научните резултати, тяхната

обработка, дискутиране, обобщение на получените научни резултати и сравнението им с наличните в изследователското пространство достижения в научната литература до момента. Препоръчвам на кандадата включването му в повече научно-изследователски, иновационни и друг тип проекти. Друга препоръка е в бъдещата си научна дейност кандидатът да проявява стремеж за публикуване в разпознати престижни научни списания с по-висок рейтинг.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените материали по конкурса за заемане на академичната длъжност "Доцент" в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.3. Животновъдство, научна специалност „Свиневъдство“, за нуждите на катедра „Животновъдни науки“, Аграрен Университет - Пловдив, от гл. **ас. д-р Ивелина Асенова Запрянова**, отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния Университет в Пловдив за неговото приложение. Това ми дава основание да изразя **положително становище** относно кандидатурата и да предлага на останалите членове на научното жури да гласуват положително за избора на кандидата за заемане на академичната длъжност "Доцент".

Дата: 05.12.2025

Гр. Шумен

ИЗГОТВИЛ РЕЦЕНЗИЯТА

(доц. д-р Соня Иванова)